

CO BŮH? ČLOVĚK?

Co Bůh? Člověk?
Kdokolivěk?
Co já? Co ty?
Bože svatý?
Já hřích, pych, lest:
tys sláva, čest.
Já hnís, vřed, puch:
tys čistý duch.

Tak, jak mohu,
o mém Bohu
zpívám, vzdychám
i pospíchám,
k nohám padám,
chvály skládám,
jak i první, tak v poslední
okamženi.

PATER e CoeLIs DeVs,
Miserere nobis.

*Co jest Bůh?
Duše odpočnuť.*

Jaký boj? Jaké hnutí
mně vstupují na myšleni?
Mám-li snad zahynouti?
Čiji mdlé mé přirození.
Což to? Věc velmi rychlá,
aneb jest-li náké zdání,
postou mně jakás křídla,
trojí se všechno k litání.

161

Zdá mi se, že k vysoku
již se nad planěty беру,
odtud jen na poskoku
z země se k nebi poberu;
ňáký mě oheň živí,
kostí vnitřnosti protírá,
oheň div, než bez dříví,
i tělo, i duši zžírá.

Tak-liž mne obnovuješ?
Srdce mé, mozek, mé žily,
Bože, si zhotovuješ,
oheň, ten mě mdlí i sílí;
z světa, z toho oudolí,
k sobě mne, můj Bože, voláš,
kde všechno stůně, bolí,
když tak v vnitřnostech plápoláš.

Nemeškej, neprodívej,
srdce mé již jest hotové,
nejsem zpozdlý, línej,
srdce rychlé, srdce nové;
znám tvůj hlas, jenž mě volá,
a z volání se raduji,
láskou srdce plápolá,
s tebou se smluvit zpečuji.

Tvůj blesk, tvá všemohoucnost,
moc, síla, trůn nad nebesy,
světlo, záře, velebnost
mě velmi straší a děsí;
a samého mě mrzí
má mrzkost, hrůza, ohavnost,
duše skropená slzy,
tělo má svou zlost, ničemnost.

Promluví, an jsem popel,
k tobě, Bohu nejvyššímu,
hnís, bláto, země trupl,

což řekneš mně, nejnižšímu?
Co jsem já? Co Bože ty?
Bych se před tebou ohrozil,
tys Bůh velký, Bůh svatý,
s tebou rozmlouval, tě prosil?

Co jsem já, abych užil
užíváním mého Boha?
Já jsem, abych se ssoužil,
jednom neřest, bída mnohá.
Já jsem prach, truple hlíny
ten rod můj, to pokolení,
odtud prvorozený,
odtud jsme lidé smrtelní.

Smím-li já, z hlíny hrstka,
jednom před tebou písknouti,
prášek neb prášku částka,
něco se snad poděknouti?
Ach, Bože můj, co jsi ty?
Co jsem já? Malý červíček,
kyž jsem hlasem chvály tvý!
Jsem, pravím, špatný človiček.

Já jsem dejm, vitr, pára,
z semena spolu smíšený,
krátký den a dnův čára,
zrozen jsem z života ženy:
tys propast, z nížto všeho
všech všudy věci zrození,
rod jednoho každého,
život první i poslední.

Já jsem pařez, mech shnilý,
všecken tvrdý a zdubělý,
z hlíny ruce slepily
mě tvé, tupý, neumělý:
tys pevnost hlubokosti,
podpora, jsi země svatá,

163

duch světa od věčnosti,
všech všudy věci podstata.

Kapka rosy tekoucí,
krůpěje ranní, jedinká,
prázdný ořech padoucí,
pomíjející bublinka:
tys pak slunce bez rána,
mou nádobu naplňuješ,
jenž sebou bývá plná,
s ní se sám obveseluješ.

Já jsem vejražek pletli,
z štavy květ jsem mladý polní,
můj život velmi rychlý,
k hrobu mrč brzy zazvoní:
ty pak kuješ kamínek
z hnisu, z rosy a z krůpěje,
duši drahý prstýnek,
můj se rod odtud sem leje.

Já popel, prach a bláto,
trupl země a hnůjšhnílý,
ty sem přidáváš zlato,
činiš můj nástroj spanilý.
Co jsi, ó Bože svatý?
Coť mám před sebou řeknouti?
Tvou jsem, ach, láskou jatý!
Smím-li jen k tobě vzdechnouti?

Já jsem bída neřestí,
chudoba, samé zebřání:
tys poklad, pouhé štěstí,
všeho dobrého oplejvání,
tys původ všeho dobrého,
tys poklad velmi podivný.
Já kořen všeho zlého,
mrzký, nestálý, pochybný.

Co teď, co budoucího,
ty jsi všeho povědomý,
já jsem srdce tupýho,
sám svého nepovědomý.
Tys smysl, rada všeho,
neomylná prozřetelnost:
já pak pychu zlostného
všecka všudy ošemetnost.

Tys propasti dno, svršek,
já nejmenší krůpějíčka,
ty jsi slunce okřšlek,
já jeho malá jiskřička,
ty jsi květu samý květ,
já jsem jen pejíř polední,
rosy's rosa, nový's svět,
já pak bublinka večerní.

Já mlha, mráz, kruh ledu,
tys radosti neskončenost,
náchylný k bídám, k pádu,
tys pak pevná trválnivost.
Já jsem kroužek bolesti,
ty jsi stalostalá pevnost,
já jsem kolo žalosti,
ty jsi neskončená radost.

Já kvílení, bubláni,
tys zpěv, zvuk, pěkné varhany,
toužení, nafikání,
pronikáš na všechny strany,
tys světlem, já temností,
já bláto, a tys čistota,
tys milost, já tesknost,
tys bezpečnost, a já psota.

Ty jsi sládkost, a já jed,
tys lahodný, já kyselý,
já žluč, hořkost, a tys med,

165

já smutný, a tys veselý,
já nemoc, tys zhojení,
já zimnice, tys uzdravení,
já hřích, ty odpuštění,
já nepravost, tys spasení.

Já škaredý, tys pěkný,
já zlost, a tys oslavení,
já mrzký, tys počestný,
já půtka, tys zvitězení;
já bitva, tys můj věnec,
já práce, tys má odplata,
tys potejkání konec,
tys odplata drahá zlata.

Tys perla, kment, hedvábí,
tys božská, hrozná velebnost,
ta k sobě všechno vábí,
neobsáhlost, neskončenost.
Já pak jáma, sklep, co jsem?
Jsem potvora nepravosti.
Já kazichléb jen, co jsem?
Hra všelijaké marnosti.

Já nad peří létavé,
i nad vítr jsem marnější,
nad ty prášky mihavé,
i nad prach jsem vrtkavější;
já jsem nadutá pěna,
v štěstí jsem nejvyskočnější,
potom když je proměna,
v neštěstí nejzlobivější.

Já nad oteklé vředy,
i nad hnůj jsem ohavnější,
všecken zapuchlý, bledý,
nad jed i mor ohyždnější.
Já jsem samý pouhý vřed,
umrlčina zprachnivělá,

puch, hnůj, hnis, jizlivý jed
pro svrab oplzlého těla.

Já jsem hříchův kaliště,
sama a pouhá shnilota,
červ, pouhé smradlaviště,
nečest, nouze, bída, psota.
Mě rak ohyždný zžírá,
já jsem jednom nakažení,
v němž se hnis a hnůj sbírá,
smrti jisté předzvědění.

Já jsem zakrytou skrejší
hadův, jenž se ve mně plazí,
já, v němž jako v peleši
rádi zlí duchové vězí;
já jsem pekla pochodně,
věčně vždy hořící svíce,
neskončeného ohně
pokrm, potrava a pícep.

Já semotám motání
jako víchr se točící,
pracné pavoukův tkání,
tělo se rozpouštějící;
já mám se klást na máry,
živ jsem s neveselou duší,
pára, blesk i požáry,
opustí i tovaryši.

Já vání a mráz ranní,
jenž se hned sluncem rozpálí,
já jsem červův snídání,
v rubáš mne brzy obalí;
já jsem sám červ ničemný,
co zem přec někam odloží.
Bež zbraně, nah, mizerný,
já jsem jen smrti podnoží.

167